

בש"פ 8501/17 - בר סעדון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8501/17

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: בר סעדון

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 29.10.2017, במ"ת 55809-08-17, שניתנה על ידי כב' השופט ב' שגיא

בשם העורר: עו"ד רפאל רפאלוב
בשם המשיבה: עו"ד עילית מידן

החלטה

לפני ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ב' שגיא) מיום 29.10.2017, במ"ת 55809-08-17, בגדרה נעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

הרקע לערר

1. נגד העורר ונאשמת נוספת (להלן: הנאשמת) הוגש כתב אישום המייחס לעורר עבירות שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ניסיון לשוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 25 לחוק; קשירת קשר לביצוע פשע (שוד), לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; גניבה מרכב או פירוק מרכב, לפי סעיף 413ד(ב) לחוק; שינוי זהות של רכב או חלק מרכב, לפי סעיף 413ט לחוק. לנאשמת מיוחסות עבירות של סיוע לשוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 31 לחוק; קשירת קשר לביצוע פשע (שוד), לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 29 לחוק.

2. כמפורט בהרחבה בכתב האישום, העורר מואשם בכך שביצע 11 מקרי שוד בנסיבות מחמירות על פני תקופה של חמישה חודשים. לצורך השגת מבוקשו הצטייד העורר בין היתר באקדחי אוויר, בכלי רכב שונים, בלוחיות רישוי גנובות, במסכת פנים ובקסדות שונות שהקשו על זיהויו. העורר נהג להיכנס לסניפי בנק שונים ולאיים על הנוכחים במקום באמצעות אקדח אוויר, אשר נחזה להיות אקדח המסוגל להמית, במטרה להטיל אימה על קורבנותיו וכך לגרום להם לציית לדרישותיו. באופן זה הצליח העורר לשדוד סך כולל של 400,000 ש"ח. הנאשמת עודדה ודרבנה את העורר לבצע חלק ממקרי השוד האמורים ולעיתים גם סייעה לו בכך. עוד מתואר בכתב האישום כי הנאשמת נהנתה מהכספים אותם שדד העורר.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום התבקש בית המשפט להורות על מעצרו של העורר ושל הנאשמת עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. לאחר שבחן בית המשפט את תסקיר שירות המבחן שנערך בעניין הנאשמת, ביום 3.10.2017 הורה על שחרורה למעצר בית מלא בצירוף תנאי ערובה נוספים (כב' השופט ב' שגיא). לעומתה, ביום 29.10.2017 הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. זאת, הן לאור עוצמת המסוכנות הנלמדת מהמיוחס לעורר בכתב האישום והן לאור נתוניו של העורר עצמו. הודגש כי לא הייתה מחלוקת באשר לקיומן של ראיות לכאורה ונקבע כי העובדה שבחומר הראיות קיימת אינדיקציה לכך שהנאשמת עודדה או שידלה את העורר להמשיך במעשיו, אינה מצמצמת ממסוכנותו של העורר, אשר כתב האישום מייחס לו עשרות פעולות אותן נקט באופן עצמאי, ומבלי שקיבל הנחיה מפורשת לכך מהנאשמת. בית המשפט ציין כי מדובר במי שנעדר הרשעות קודמות ואף שירת שירות צבאי כלוחם, אולם התרשמות שירות המבחן ממנו הייתה שהוא אדם מניפולטיבי, המתמקד בהשגת ריגוש. בית המשפט הגיע למסקנה לפיה התנהלותו של העורר מעמידה את הציבור בסכנה, ודפוסי ההסתרה, כמו גם התנהגותו המניפולטיבית, אינם מאפשרים פיקוח ראוי, בין אם במעצר באיזוק אלקטרוני ובין אם בחלופה אחרת. על כן הוחלט כי אין מנוס אלא להורות על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. על החלטה זו נסב הערר שלפני.

טענות הצדדים

4. לטענת העורר, טעה בית המשפט המחוזי עת קבע כי המדובר בשוד מזויין כאשר העורר מצויד באקדחי אוויר, בעוד הוא מתעלם מהעובדה כי בהתאם לחוות דעת מז"פ, האקדחים שנתפסו היו אקדחי גז, ללא גז וללא כדורים. בכך יש כדי להוכיח כי העורר לא התכוון לפגוע במי מהמעורבים. לא בכדי פונה העורר על ידי היחידה החוקרת "השודד המנומס", שכן לא איים מעולם, לא השתמש באלימות פיזית ואף נהג להתנצל ולהרגיע את הנוכחים במקום.

5. כמו כן, טעה בית המשפט המחוזי עת דחה את טענת העורר לפיה, היות ומתסקיר שירות המבחן בעניינו של העורר עולה כי רמת מסוכנותו בינונית, ומאחר שהעבירות המיוחסות לו דורשות יציאה מהבית, הרי שניתן להסתפק בחלופת המעצר שהוא הציע לפיה יהיה נתון במעצר בית בבית הוריו בראשון לציון בפיקוח הוריו ומפקחים נוספים, ולהוסיף לה איזוק אלקטרוני כך שתימנע יציאתו מביתו. כן טעה בית המשפט המחוזי עת דחה את בקשתו לקבלת

תסקיר משלים בעניינו, שכן בשים לב לרמת המסוכנות שנקבעה לגביו, שירות המבחן יכול היה לבחון האם איזוק אלקטרוני יפחית את המסוכנות הבינונית לכדי מסוכנות נמוכה או לכדי איון מלא של הישנות האירועים בעוד העורר מצוי בחלופת מעצר.

6. עוד לטענת העורר שגה בית המשפט כאשר לא ייחס את מלוא המשקל לאופן שבו הושפע מן הנאשמת בעת שביצע את המעשים המיוחסים לו. לעניין זה הפנה בא-כוח העורר להתכתבות שבין השניים אשר ממנה עולה כי במשך זמן רב דרשה הנאשמת מן העורר להשיג עבורה כספים תוך שהיא מאיימת עליו שאם לא יצליח היא תעבוד כחשפנית, תשים קץ לחייה או תיפרד ממנו. לעניין זה טעה בית המשפט גם כאשר התעלם מחוות דעתו של ד"ר היילפרין - פסיכולוג קליני מומחה, אשר ערך חוות דעת בעניינו של העורר ומטעמו, בה קבע כי העורר ביצע את העבירות המיוחסות לו בנסיבות ייחודיות בהן היה נתון תחת השפעתה של הנאשמת, במידה שצמצמה באופן משמעותי את יכולתו לביקורת עצמית ולשיפוט רציונלי. לטענת העורר, מחוות הדעת ניתן ללמוד על כך שכיום כבר לא נשקפת ממנו מסוכנות, וזאת מאחר שהנאשמת חדלה מניסיונותיה לשכנעו לבצע עבירות. בנוסף, בשים לב לכך שגם לגרסת המשיבה, הנאשמת הייתה למעשה "הרוח החיה" מאחורי העבירות אותן ביצע העורר בפועל, ולאור העובדה שהנאשמת שוחררה לחלופת מעצר, בהתאם לעיקרון האחידות, יש לשחרר גם אותו לחלופת מעצר.

7. מנגד טוענת המשיבה כי אין הצדקה להתערב בהחלטתו הסבירה והמאוזנת של בית המשפט המחוזי, שכן מדובר במעשים המעידים על מסוכנות רבה. כאשר לטענת העורר לפיה מעשיו הושפעו מהנאשמת, טוענת המשיבה כי לא בכל האישומים היא מעורבת ואין ספק כי העורר הוא שביצע את המעשים בפועל. בנוסף, שלא כמו באשר לעורר, שירות המבחן המליץ על שחרור הנאשמת. בעניינו של העורר, תסקיר שירות המבחן מצביע על רמת מסוכנות בינונית, על מניפולטיביות וקושי בהצבת גבולות. כאשר למפקחים המוצעים, קבע שירות המבחן כי מאחר שלא היו מודעים למצבו של העורר בעת שביצע את העבירות, קיים חשש שלא יוכלו לזהות את הסיכון הנשקף ממנו ולפיכך אינם מתאימים לפקח עליו.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בערר ושמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

9. נקודת המוצא לדיון היא כי בית המשפט יצווה על מעצרו של נאשם עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו, בהתקיים שלושה תנאים: קיומן של ראיות לכאורה להוכחת האשמה; קיומה של עילת מעצר; היעדר חלופה ראויה (סעיף 21 לחוק המעצרים; בש"פ 5919/12 נחמיאס נ' מדינת ישראל (4.9.2012); בש"פ 6431/14 פקין נ' מדינת ישראל (22.10.2014)). בעניינו, אין מחלוקת בדבר קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר במיוחס לו. כמו כן, נוכח אופי העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום, אין הרבה מקום לספק באשר למסוכנות הנשקפת ממנו. מעשי השוד שביצע היו מאורגנים ומתוכננים היטב. העורר נכנס פעם אחר פעם לסניפי בנק שונים ואיים על הנוכחים במקום תוך שימוש באקדחי אוויר. במהלך מעשי השוד עשה שימוש גם בכלי רכב בעלי לוחיות רישוי גנובות, במסכות ובקסדות. כל אלה מצביעים על תעוזתו ועל נכונותו לפרוץ גבולות. שחרורו עלול אפוא לסכן את ביטחון הציבור (וראו: בש"פ 6241/04 סבן נ' מדינת ישראל (25.7.2004)).

10. גם בבחינת השאלה האם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופה שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה,

לא שוכנעתי כי חלופת מעצר תפיג במקרה זה את החשש למסוכנות. על אף שלא נעלמה מעיני עובדת היות העורר צעיר הנעדר עבר פלילי, אשר שירת שירות צבאי כלוחם בחטיבת הצנחנים, מקובלת עלי מסקנתו של בית המשפט המחוזי, הנשענת על תסקיר שירות המבחן, ולפיה התנהלותו המניפולטיבית של העורר אינה מאפשרת פיקוח ראוי, בין אם במעצר באיזוק אלקטרוני ובין אם בחלופה אחרת. מן התסקיר אף עולה כי קיים סיכון להמשך התנהלות שולית על ידי העורר אם ישוחרר ממעצרו. כמפורט בתסקיר, העורר ביטא קושי סביב מניעת הקשר בינו לבין הנאשמת ולהתרשמות שירות המבחן יתקשה להימנע מיצירת קשר עמה לאורך זמן. לפיכך, גם אם אכן הושפע העורר מן הנאשמת בביצוע המעשים המיוחסים לו, אין בכך כדי לצמצם ממסוכנותו. בנוסף, כחלק מאורח החיים חסר הגבולות שניהל טרם מעצרו, דיווח העורר גם על שימוש אינטנסיבי בסמים. להתרשמות שירות המבחן, בני משפחתו מתקשים להתייחס באופן ענייני להתנהלותו ומשליכים את האחריות למצבו על בת זוגתו - הנאשמת. לכן סבר שירות המבחן כי על אף הרצון לסייע בשחרורו ממעצר, עמדתם זו של בני משפחתו תקשה עליהם לזהות מצבי סיכון גם במסגרת החלופה. על כן יש להוסיף כי העורר נהג להתנהל אל מול בני משפחתו בדפוסי הסתרה עד לכדי נתק מוחלט מהם בתקופה שקדמה למעצרו.

נוכח האמור, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ג בחשוון התשע"ח (12.11.2017).

שׁוֹפֵט